

Néppártosodás górcső alatt

A Jobbik korlátozott növekedési lehetőségei a centrális pártrendszeren belül

A 2014. évi országgyűlési választás eredményeinek, illetve az azóta eltelt esztendő történéseinek ismeretében kijelenthető, hogy a magyar pártrendszer szempontjából a 2010. évi országgyűlési választások korszakhatárt jelentettek, amit már a 2009. évi európai parlamenti választás eredményei is előre jeleztek. A posztszocialista országok tekintetében legstabilabb pártrendszert jelentő magyar kétblokkrendszert (vagy rokon értelmű megközelítésben: duális pártrendszert, kvázi-kétpártrendszert) felváltotta a centrális pártrendszer. A 2006-os országgyűlési választásokat követően szinte azonnal megkezdődött az MSZP és az SZDSZ támogatottságának csaknem folyamatos csökkenése. Az MSZP gyengülése tehát nem drámai hirtelenséggel következett be; lassú, olykor kissé megtörő folyamat során vált meghatározó, pólusképző erőből középpárttá a rendszerváltozás óta leghosszabban, összesen tizenkét esztendőn keresztül kormányzó párt. 2010-ben a szavazatok európai mércével mérve szokatlanul magas arányát szerezte meg a Fidesz-KDNP. A voksolás eredményeképpen a rendszerváltás idejének két legmeghatározóbb ereje, a Magyar Demokrata Fórum, illetve a Szabad Demokraták Szövetsége addig ismert formájában eltűnt a hazai politikai palettáról. Az MSZP középpárti státuszát a 2014. évi országgyűlési választás erősítette meg, amiből az azóta eltelt év során sem tudott kitörni. 2010-ben a Jobbik Magyarországért Mozgalom és a Lehet Más a Politika először jutott be az országgyűlésbe 16,67, illetve 7,48 százalékkal. Az LMP zöld-liberális pártként, a Jobbik jobboldali radikális pártként került be. A korszakváltás tényét látványosan támasztják alá a következő adatok:

- a választók 52,73%-a egyetlen pártszövetségre, Fidesz-KDNP-re szavazott
- a Jobbik, az LMP és a Civil Mozgalom összesen 25%-ot ért el (16,67%-7,48%-0,89%), vagyis a választók negyede új pártot támogatott, szemben az előző választásokon tapasztalt 10-15%-os részesedéssel
- A korábbi pólus, az MSZP támogatóinak több mint felét veszítette el.

Orbán Viktor Fidesz-pártelnökként már 2009 őszén, a kötcsei találkozón beszélt a kétblokkrendszer felbomlásáról, amely tudatos építkezési stratégiát feltételez a centrális pártrendszer létrehozását illetően. A beszéd szövege a Nagyítás című folyóiratban jelent meg: *Napjainkra azonban megszűnni látszik a rendszer dualitása, s egy centrális politikai erőter van kialakulóban, ami egyrészt a jobboldali konjunktúrának, másrészt a mi (a Fidesz-KDNP) megerősödésünknek köszönhető. Hogy így néz-e majd ki ez a politikai erőter a választásokat*

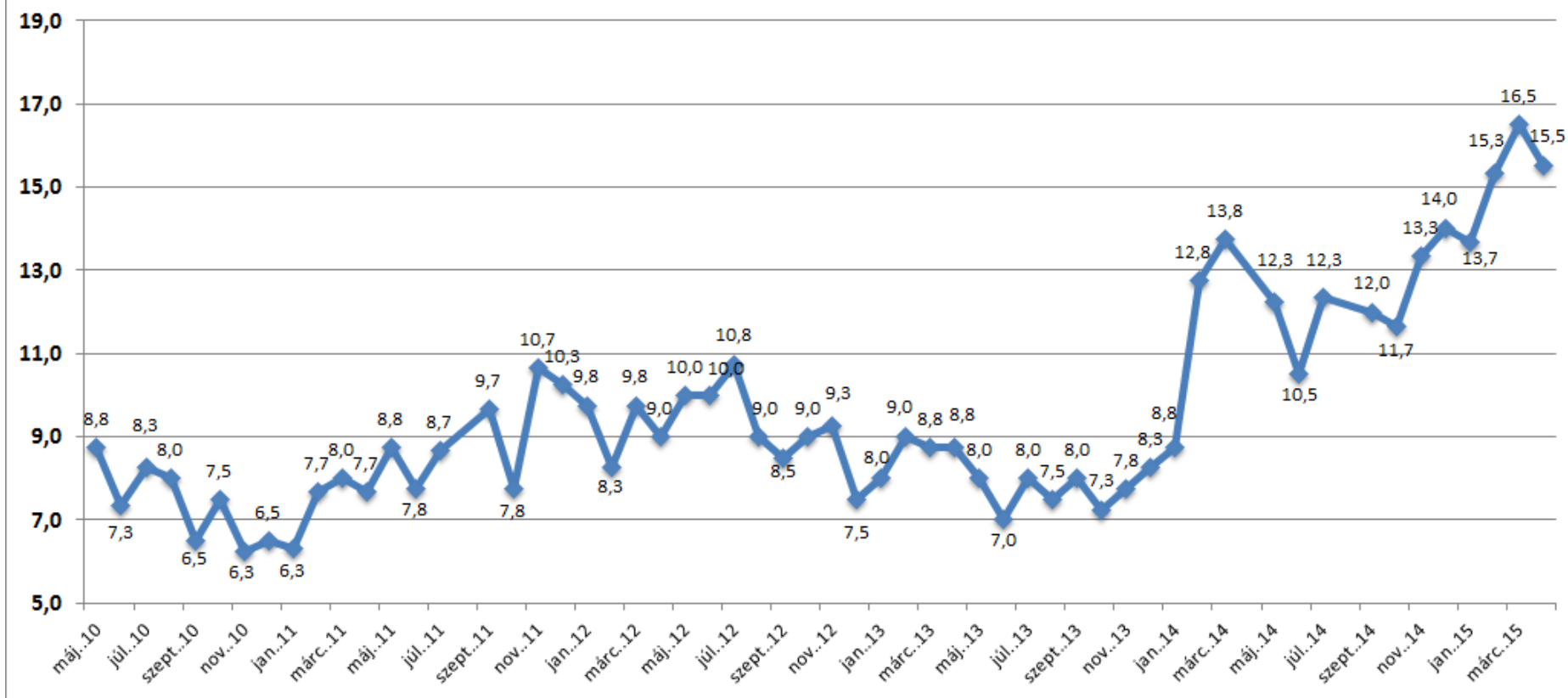
követően is, azt nem tudom, csak szeretném, ha így nézne ki. Annyi azonban bizonyos: megvan a reális lehetősége annak, hogy a magyar politika következő tizenöt-húsz évét ne a duális erőtér határozza meg.

A 2010. évi választás még nem döntötte el azt, hogy a hagyományos baloldali-jobboldali kétblokkrendszerű szembenállás folytatódik-e, vagy esetleg a Jobbik meg tud jelenni pólusképző erőként; a nemzeti radikális párt 2010-ben még nem látszott egyértelműen a pártrendszer pólusképző szereplőjének. Az utóbbi kérdésre a 2014. évi választási eredmények (illetve az azóta eltelt hónapok) adtak választ. 2010-ben aszimmetrikus erőtér alakult ki a bal- és jobboldal viszonylatában, a jobboldali pártok a voksok csaknem 70%-át szerezték meg. Orbán Viktor olvasatában nem a politikai paletta közepének elfoglalásáról van szó a Fidesz centrális-erőtér politikájának értelmezésében, hanem arról, hogy a Fidesz nélkül nem lehet kormányozni az országot, a Fideszen kívül kizárólag kormányképtelen, önálló pólusként megjelenni nem tudó erők léteznek meg mind a jobb-, mind a baloldalon. A centrális pozíciót birtokoló párt a medián-szavazó pártja; tőle mind balra, mind jobbra jelentősebb támogatottsággal rendelkező szereplők helyezkednek el (Tóth Cs. – Török G. 2014). A baloldal pólussá alakulását részben a jobb-bal viszonylatban jelentkező aszimmetria gátolja meg, ugyanis a korábbi dualitás visszaállításához két szereplővel kell megküzdenie. A jobboldal megosztottsága önmagában nem akadályozza a Fidesz-többség létrejöttét, amennyiben táborát nem csupán a tradicionális jobboldal híveiből szerzi, hanem akár balról, vagy a politikai centrumból is (Ripp Z. 2014), ugyanakkor más erőnek sem lehet többsége a jobboldali, vagy baloldali, illetve centrista választók megszólítása nélkül. A jobboldali aszimmetria a következőkben nyilvánulhat meg: a legalapvetőbb kérdésekben a két jobboldali erő és választóik véleményével áll szemben a baloldal, erős kisebbségbe szorulva. Számos alkalommal (határon túli magyarok állampolgársága, rezsicsökkentés stb.) el kell fogadnia ezeket az álláspontokat, mert az a nyomás, amit a két blokk (ezáltal a választók körülbelül 70%-a) kifejt, nem lebecsülendő. Az említett hatás természetesen érinti a Jobbikot is: amennyiben egy kérdésben csaknem teljes társadalmi konszenzus mutatkozik meg, nem mehet szembe a választók akaratával, mert annak súlyos politikai következményei lehetnek akár a 2018-as választásokra nézve is.

A Jobbik támogatottságának alakulása 2010-2015

Hivatkozással a mértékadó közvélemény-kutatók (Medián, Ipsos, Tárki, Századvég) teljes népességre vonatkozó, folyamatos adatsorait hívtuk segítségül. Választási kampányidőszakon kívül a teljes népesség adatai a mérvadók, nem a biztos szavazók megoszlásai. Az Iránytű Intézet mérései ritkábbak, folytonos ábrázolást nem tesznek lehetővé, de az adott időpontban igazodnak a kutatásokhoz.

A Jobbik támogatottságának alakulása a teljes népességen belül (%)

2010 tavasza és 2014 januárja között a Jobbik érdemben nem tudta növelni a támogatottságát, mindössze a 2011. év vége és 2012 nyara közötti időszakban volt egy erősebb, 10-11%-os periódus, melyet a párt körüli botrányok megtörtek. A radikális erőt a mintegy fél éves erősebb ciklust leszámítva jellemzően 6-9% támogatta. A pártot választani tudó biztos szavazók körében a 2010. évi országgyűlési választások eredményét nem érte el, inkább az alatt maradt. Trendfordulót a 2014. év hozott magával, 2013 decemberében az Iránytű Intézet is végzett kutatást, mely mindössze 15%-ot mért a pártot választani tudó biztos szavazók körében és 10,6%-ot a teljes népességen belül. Pólusképző erőként a Jobbik egészen 2015 tavaszáig nem tudott fellépni, a centrális pártrendszer azonban „inog”, ezért az önálló pólusképzés lehetősége minden eddiginél közelebb került.

Aránytalanságok a Jobbik-táboron belül

A Fidesz-KDNP igazi néppártként, a medián-szavazók párjaként tud megjelenni. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző demográfiai, szociológiai csoportokban hasonló, - de ami még fontosabb - (időben) stabil támogatottsággal rendelkezik. A stabilitás abban nyilvánul meg, hogy a legfontosabb csoportokat tekintve a Fidesz-szavazók megoszlása csaknem megegyezik a teljes népesség megoszlásával, az egyenlőtlenségek csekély mértékűek. Nemcsak a nemi megoszlás hozható fel példának, hanem a területi eloszlás is; 106 egyéni választókerületből 73-ban a Fidesz-KDNP 2006-os és 2014-es eredménye között kevesebb, mint 3 százalékpontos különbség tapasztalható. A centrális erőtér megbontásához pólussá kell válni, a pólussá váláshoz pedig a medián-szavazók jelentős részének elhódítására van szükség. Egy, a társadalomnak csak bizonyos szegmenseit megszólítani tudó rétegpárt erre képtelen.

A pártpreferenciákra vonatkozó lekérdezéseinkből 2013-ban világossá vált, hogy a Jobbik szavazótáborában jelentős torzulások érhetőek tetten, ezeket a nyilvánosan elérhető korábbi kutatások eredményei is megerősítették, melyekre hivatkozunk is. A European Social Survey (ESS) két évente nemzetközileg összehasonlító adatokat közöl 1500-2000 fős mintán az európai társadalmak demográfiai, társadalmi állapotáról, a lakosság politikai és közéleti preferenciáinak alakulásáról és a társadalmi attitűdök, illetve a cselekvéseket befolyásoló értékek változásairól; a kutatás adatbázisa nyílt, letölthető. Az Iránytű Intézet 2013-ban ennél nagyobb mintán végzett kutatást.

A 2013-ban feltárt egyenlőtlenségek akadályozták a Jobbik tömegpárttá válását, a 2010-es eredmények javítását, emellett az alábbiakban említendő „Achilles-sarkok” ellehetetlenítették a néhány, elérhető közelségben lévő egyéni országgyűlési képviselői mandátum megszerzését. A 2013. évi nagymintás közvélemény-kutatásunk szerint a szavazótáborban lévő aránytalanságok

2010-hez képest nem csökkentek, bizonyos szempontok szerint (például területileg biztosan) nőttek is 2013-ig. Az egyenlőtlenségek csökkenése terén fordulópontot a néppártosodási folyamat kezdete jelentett, azonban a mai napig is jelentős aszimmetriák léteznek a szavazóbázisban. Amennyiben az aránytalanságok kezelése elmarad, a radikális párt rétegpárti szerepbe kényszerül, hiszen az említett feszültségek konzerváló, sőt, egymást erősítő, összességében homogenizáló hatással bírnak, bezárkózó tendenciák érvényesülnek, melynek jeleit a 2013. évi számok is megmutatták. A Jobbik pozíciói 2010-hez képest azokban a csoportokban javultak, ahol amúgy is jobbak voltak, azokban romlottak, ahol gyengébbnek mutatkoztak. Félő volt, hogy csak bizonyos társadalmi rétegeket tud a párt maga mellett tartani, valamint magához vonzani. A Jobbik tipikus szavazója 2013-ban az észak-alföldi, vagy észak-magyarországi, szakmunkás végzettségű, esetleg érettségizett, kisvárosban, vagy nagyobb községben élő, alsó-középosztálybeli, 40 évnél fiatalabb családost férfi volt. Amennyiben a Jobbik rétegpárti szerepbe kényszerül, az abból való kitörés az ellentétesen ható erők (pl. a tagság, a szimpatizánsok erősödő homogenitása stb.) miatt nehezen elképzelhető, vagyis a Jobbik, mint jelenleg ígéretes „brand” épülhet le. Ha egy párt vizuálisan egyre homogénebb megjelenésű, az a társadalom többi csoportjának irányába bezárja a növekedés lehetőségeit, az egyre inkább csak bizonyos csoportokat megjelenítő párt kevésbé tud hitelesen üzeni a választók különböző rétegeinek. 2013-ban a következő „Achilles-sarkokat” tártuk fel:

- torz nemi arányok a táboron belül (a Jobbik-szavazók legalább kétharmada férfi)
- súlyosan torz korszerkezet (a 60 évnél idősebbek esetében – a lakosság politikailag legaktívabb 28%-ának körében – a Jobbik a parlamenti küszöbön egyensúlyoz)
- súlyosan aszimmetrikus a térszerkezet (a Jobbik Budapesten, vagy a Nyugat-Dunántúlon mindössze 10%-os, vagy az alatti eredményre számíthatott, ebben a tekintetben 2010-hez képest egyértelműen növekedtek az egyenlőtlenségek 2014-ig)
- települési lépcsőben torzult a párt támogatottsága (minél nagyobb az adott város, – környezetéhez képest mérve - annál gyengébb a Jobbik)
- nagyon alacsony volt a diplomás Jobbik-szavazók aránya (annak ellenére, hogy a párt kifejezetten erős a hallgatók körében).

„Szupergyenge” (5-10%-os támogatottságú), illetve „hipergyenge” (5% alatti támogatottságú) csoportokat tudunk elkülöníteni.

- A „szupergyenge” csoportok – jellemzően – egy gyenge csoport és átlagos csoport(ok) vegyülésével alakult(ak) ki (pl. Vas megyei 40-es korcsoport).
- A hipergyenge területek kettő, vagy több gyenge csoport találkozásánál alakulnak ki (pl. budapesti nyugdíjas nők). Adott esetben akár a Jobbik támogatottsága „mérhetetlen” is, például a 60 év feletti budapesti diplomás nők körében.

Az említett választói tömegek megszólítása csak tudatosan felépített célcsoportos kommunikációval lehetséges, mely jelenleg sem stratégia mentén zajlik. E kommunikáció alapját a kormányképesség ténye és látszata, a botránymentes, szakmaibb politizálás adja, valamint a párt arculatának, főbb üzeneteinek frissítése, mérsékelt eltolása az értékalapú és szimbolikus tematikáról a „hétköznapiabb”, a választók szélesebb rétegét, vagy egyes rétegeket külön foglalkoztató témák irányába. Ezeket a megállapításokat a Jobbik megítélésére vonatkozó, nyílt kérdésekre adott szöveges válaszok alapján tettük; e téren sikeresebb volt a párt elmúlt éves működésének mérlege. Külön problémát jelent a Jobbikos szavazók alacsonyabb választási aktivitása is. A fiatal korszerkezetből fakadóan a párt szavazóbázisának jelentékeny része nem biztos a választási részvételét illetően, ez a probléma folyamatosan fennáll. A választási aktivitásban a pártok között meglévő apró különbség tucatnyi választókerület elvesztéséhez vezethet, többek között ezért is érdemes a középkorú, illetve idős választók körében erősíteni.

Nemi arányok

A Jobbikos szavazók nemi aránya az egyes kutatásokban (%)	Férfi	Nő
ESS 2010	67,8	32,2
ESS 2012	74,2	25,8
Iránytű 2013	67,5	32,5
Iránytű 2014-2015	60,0	40,0
Magyarország nemi aránya:	47	53

A Jobbik-tábor korábban bő kétharmados férfitöbblete kisebb; a nemek között kiegyenlítő tendenciák érvényesülnek. Az új Jobbik-szavazók nagyjából fele már nő, ezt két, ezerfős mérésünk erősíti meg. A párt stílusa már képes nagyszámú női szavazó megszólítására is. Mivel a pártok közül a Jobbik a tavalyi szavazók megtartása terén messze a legsikeresebb, ezért a nők aránya kizárólag annak hatására javul, hogy az új szavazók között több a nő.

Korszerkezet

A Jobbikos szavazók korszerkezete az egyes kutatásokban (%)	18-29éves	30-39	40-49	50-59	60éves, vagy idősebb
ESS 2010	37	19	13	13	18
ESS 2012	33	24	18	17	8
Iránytű 2013	34	26	17	14	10
Iránytű 2014-2015	28	23	18	17	14
Magyarország korszerkezete:	18	19	17	18	28

2010-ben a fiatalok aránya még az országos átlag duplája volt, azonban 2014-2015-ben csökkent az olló. A fiatalok arányának csökkenése nem az adott csoporton belüli népszerűségvesztésből

fakad, hanem az idősebbek arányának növekedéséből. A nyugdíjas korúakra vonatkozó 2010. évi magas, 18%-os érték vélhetően az alacsony elemszámból fakadó nem valós érték. A korszerkezet átlagoz való közeledése szintén a 2014. év eredménye.

Korszerkezet és nemi arányok

ESS 2010	Férfi	Nő	Iránytű 2013	Férfi	Nő
18-29éves	28	10	18-29éves	24	10
30-39	14	4	30-39	17	9
40-49	7	6	40-49	12	5
50-59	6	8	50-59	9	5
60éves, vagy idősebb	13	4	60éves, vagy idősebb	6	4
Összesen:	100%		Összesen:	100%	

ESS 2012	Férfi	Nő	Iránytű 2014-2015	Férfi	Nő
18-29éves	22	11	18-29éves	19	9
30-39	20	5	30-39	15	8
40-49	12	6	40-49	11	7
50-59	15	2	50-59	10	8
60éves, vagy idősebb	5	3	60éves, vagy idősebb	6	7
Összesen:	100%		Összesen:	100%	

Magyarország (2013)	Férfi	Nő
18-29éves	9	9
30-39	10	10
40-49	8	8
50-59	8	9
60éves, vagy idősebb	11	17
Összesen:	100%	

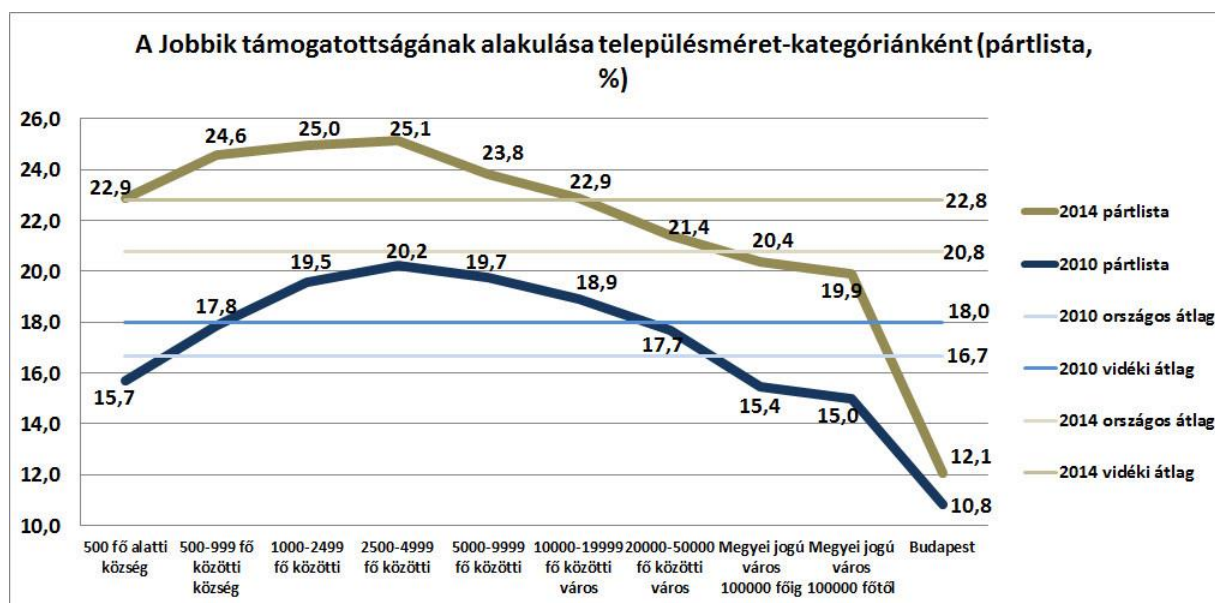
A fenti ábra a Jobbik-szavazók nemi arányait és korszerkezetét egyaránt mutatja, a teljes halmazt (100%-ot) a „jövő vasárnapi választáson” Jobbikra szavazók jelentik. A legalsó táblázat a teljes választókorú népesség, mintegy nyolcmillió fő megoszlását jeleníti meg. A 2014 előtti adatokra nagyobb aránytalanságok jellemzők, azonban 2014-2015-ben már csak a 60 év felettiek tekinthetők jelentősen alulreprezentáltak a felnőtt lakossághoz képest. 2014 előtt a Jobbik szavazók körülbelül negyede fiatal férfi volt, pedig a választókorúak tizedét sem adják; ez a tény jelentős választási részvételi kockázatot hordoz, mivel a választási részvételi hajlandóság a korral együtt nő (igaz, egyéb tényezők is léteznek). A Jobbik változó stílusára egyre nagyobb mértékben fogékonyak azon a csoportok, melyekben a párt támogatottsága 2014-ig szinte alig volt mérhető, ide sorolhatók a középkorú, vagy idősebb nők.

Területi egyenlőtlenségek

Megye	2010. lista (%)	2013. évi mérés; pártot vál. tudó szavazókon belül: Jobbik (%)	2014. lista (%)	Erősödés százalékpontban 2010-hez képest
Bács-Kiskun	15,7	14,6	21,2	5,5
Baranya	12,7	13,6	20,0	7,3
Békés	19,2	19,6	23,3	4,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	27,2	29,1	29,5	2,3
Budapest	10,8	9,5	12,1	1,2
Csongrád	15,9	10,7	20,2	4,3
Fejér	16,2	18,6	21,8	5,6
Győr-Moson-Sopron	12,6	12,4	17,8	5,2
Hajdú-Bihar	18,9	25,7	25,5	6,6
Heves	25,0	27,9	30,5	5,5
Jász-Nagykun-Szolnok	24,0	24,0	28,3	4,3
Komárom-Esztergom	13,8	17,1	20,0	6,3
Nógrád	20,8	27,0	24,5	3,7
Pest	16,5	16,5	19,0	2,5
Somogy	14,2	16,2	23,0	8,8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	23,6	28,0	26,2	2,6
Tolna	15,4	13,2	22,3	6,9
Vas	12,1	9,2	17,8	5,7
Veszprém	14,7	15,3	20,6	6,0
Zala	16,9	17,8	24,8	7,9
Országos átlag	16,7	17,5	20,8	4,1

A stílusváltás, átpozicionálás látványos eredményei ebben a tekintetben is megmutatkoznak. Az ábrán két országgyűlési választás eredményeit jelenítettük meg, valamint a 2013. évi nagyobb mintán végzett közvélemény-kutatásunk értékeit. A 2013. évi mérés számai a 2010. évi eredményekkel mutatnak rokonságot. Nemcsak a 2010. évi választási eredménnyel való egyezés tekintetében (16,7% vs. 17,5%) lelhető fel hasonlóság, hanem a megyék közötti differenciák tekintetében is. Vas, Győr-Moson-Sopron, Tolna, Baranya és Csongrád megyék jelentősen elmaradtak az átlagtól 2013-ban csakúgy, mint 2010-ben; 2014-ben azonban ezek a megyék az országos átlagot meghaladó mértékben erősödtek, összességében felzárkóztak. Több, 2010-ben alacsony szavazati arányt produkáló megye is a vidéki átlagnál (+4,8százalékpont) jobban szerepelt, a megyék közötti szórás jelentős mértékben csökkent 2010 és 2014 között. Az átpozicionálás 2014. évi eredményeit világosan jelzik a 2013. évi kutatás számai is, a gyengébb megyék közeledtek az átlaghoz, a legerősebbek átlag alatt erősödtek (két esetben gyengültek). (Nógrád megye adata az alacsonyabb mintaméret révén kevésbé megbízható.) Elmondható, hogy a 2010-ben jelentős Nyugat-Keleti törésvonal 2014-ben megszűnt.

Egyenlőtlenségek a települési lépcsőben

A fenti ábrán a települési lépcső (kevésbé pontosan: településhierarchia) jobbikos eredményei olvashatók le az elmúlt két országgyűlési választást illetően. A Jobbik-szavazók településméret-kategóriák szerinti megoszlása a vidéki Magyarországra vonatkoztatva kiegyensúlyozottabb, mint 2010-ben; a gyengébb településméret-kategóriák (aprófalvak, megyei jogú városok) a vidéki átlagnál jobban erősödtek. A Budapest-vidék szakadék tovább mélyült, csaknem kétszeres a különbség, a fővárosban kizárólag a népmozgalmi folyamatok révén (migráció, elhalálozás) többet kellett volna erősödni. A Budapest-vidék törés feloldása az egyik legnagyobb, halasztást nem tűrő feladata a pártnak, azonban ehhez külön Budapest-stratégia szükségeltetik.

Választói attitűdök

A Jobbik általános politizálási stílusának megítélése

A választók részéről a párt politizálási stílusával kapcsolatban kifejtett vélemény kulcsfontosságú az érdekérvényesítés, a képviselet, valamint a kormányképesség megítélése szempontjából. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az érzelmi viszonyuláson túl ez a szempont nagyban befolyásolja a Jobbikra való szavazóhajlandóságot. Ha a vizsgált kérdésre adott válaszokat **a teljes választókorú népesség körében** vizsgáljuk, elmondhatjuk, hogy míg a „keményebb, karakánabb politizálás” híveinek aránya érdemben nem változott a vizsgált periódusban, addig a „mérsékelt, szakszerűbb stílust” preferálóké releváns növekedést mutat. A kérdést megítélni nem tudók aránya ezzel párhuzamosan csökkent.

Mit gondol a Jobbik politizálásáról? (%) - Teljes választókorú népesség				
	2013. december	2014. március	2014. július	2015. január
Keményebben, karakánabban kellene politizálnia	11	10	13	11
Megfelelő a jelenlegi magatartás	21	23	21	18
A jelenleginél mérsékeltebb, szakszerűbb stílus kell	49	46	51	60
Nem tudja	17	16	14	10
Nem válaszol	3	5	1	2
Összesen	1000	100	100	100

A Jobbik stílusváltása a kormányképesség erősítése érdekében fontos leginkább. A higgadt, nyugodt, szakszerű, programalapú politizálás a választók szélesebb rétegeit képes megszólítani, mint a kormányzati, vagy váltópárti pozícióval nehezen összehangolható, felelőtlennek nevezhető megnyilvánulások, vagy az ideológia-orientált politikai üzenetek. S akkor az ún. belső kormányképességen túl még nem beszéltünk a „külső kormányképességről”, vagyis a párt politizálásának nemzetközi megítéléséről, ami tovább csökkent a rendelkezésre álló mozgásteret. Az Európában megtalálható, hasonló pozíciót elfoglaló pártok például rámutatnak, hogy a „radikális”, rétegpárti karakterrel rendelkező politikai erők – amennyiben megtartják pozíciójukat – jelentősebb mértékű szavazóbázis növekedésre csak a párttól független gazdasági és társadalmi folyamatok eredményeképp számíthatnak, amire – tekintve, hogy azok csak korlátosan befolyásolhatóak – nem lehet stratégiát építeni.

Amennyiben **a Jobbik-szavazók preferenciáit** vizsgáljuk az adott kérdésben, a mérsékeltebb, szakszerűbb politizálás, vagyis a meghirdetett stílusváltás iránti igény itt is növekvő trendet mutat.

Mit gondol a Jobbik politizálásáról? (%) - A Jobbik-szavazók körében				
	2013. december	2014. március	2014. július	2015. január
Keményebben, karakánabban kellene politizálnia	36	21	31	23
Megfelelő a jelenlegi magatartás	44	54	44	36
A jelenleginél mérsékeltebb, szakszerűbb stílus kell	17	18	22	39
Nem tudja	3	7	3	2
Nem válaszol	0	0	0	0
Összesen	100	100	100	100

Az összesített adatok a mérsékeltebb, szakszerűbb politizálási stílust, kommunikációt, illetve a néppárti stratégiát igazolják. Érdeemes elmondanunk azt is, hogy a Jobbikos másodlagos pártpreferenciával rendelkezők (akik másodsorban szavaznának a Jobbikra) körében abszolút többséget (61%) képviselnek azok, akik a jelenleginél mérsékeltebb, szakszerűbb stílust várnának a párttól (2015. január).

A Jobbikkal szembeni érzelmek alakulása

A pártokhoz való érzelmi viszonyulás – noha egy az egyben nem konvertálható pártpreferenciává – fontos szempontrendszer képez a pártválasztás tekintetében. Bizonyos értelemben „lenyomata” a már meglévő pártpreferenciáknak (főleg, ha szilárdabb, értékalapú érzelmi azonosulást tesz lehetővé), másrészt viszont „indikátora” az átszavazási, vagy átpártolási hajlandóságnak.

Össességében milyen érzelmet vált ki Önből a Jobbik? (%)					
	2013 nyara	2013. december	2014. március	2014. július	2015. január
Inkább pozitív	19	18	29	31	28
Közömbös	39	46	34	32	32
Inkább negatív	33	30	29	34	37
Nem tudja	5	4	5	2	2
Nem válaszol	4	1	3	1	1
Összesen	100	100	100	100	100

Míg 2012 tavaszától 2013 teléig súlyosbodott a radikális párt körüli bezárkózás, és ezzel együtt a Jobbik rétegpárti (bizonyos értelemben szubkulturális) szerepbe való szorulása, addig 2015

januárjára a Jobbik megítélése kedvezőbbé vált a kormánypártokénál is (Fidesz: 28-25-45-1-1), ugyanakkor feltételezhető, hogy a korábban bizonytalanok többsége negatív véleményre váltott.

Konklúzió

A Jobbik szavazótáborát 2010-től szemlélve a különböző szempontok szerint értelmezett egyenlőtlenségek csökkenése kizárólag a 2014. évben ment végbe, ami egyértelműen összeköthető a párt átpozícionálásával. Bár a legfontosabb egyenlőtlenségek mindegyike fennáll a jelenben is, azonban most nem jelentkezik fenyegető rétegpárti veszély. A Jobbik választásszociológiai szempontból – a fentebb említett egyenlőtlenségek ellenére – már ma is néppártnak nevezhető.

E-mail: info@iranytuintezet.hu

Honlap: www.iranytuintezet.hu

Blog: www.iranytuintezet.blog.hu

www.facebook.com/iranytuintezet

Telefon: +36-1-700-0760

Fax: +36-1-700-0770